

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра теорії і методики музичної освіти та хореографії

**ПЕДАГОГІКА МИСТЕЦТВА
ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(7-9 листопада 2019 року)

Мелітополь, 2019

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)

П24

Друкується згідно рішення Вченої Ради Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол № 4 від 20.11.2019

Рецензенти:

Соколова Алла Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки декан факультету мистецтв Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Мельник Ольга Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки мистецтв та фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М.П.Драгоманова.

П 24 Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 7-9 листопада 2019 р.) / Відповід. ред. Н.А.Сегеда. – Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2019. – 181 с.

ISBN 978-617-7823-05-5

Збірка містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя”. Зміст публікацій спрямований на висвітлення різних аспектів таких питань: історико-методологічні підвалини дослідження людинотворчої сутності педагогіки мистецтва; педагогічна сутність і зміст людинотворчої функції мистецтва у контексті концепції “Нова українська школа”; аналіз світового досвіду формальної, неформальної та інформальної мистецької освіти для культурного зростання особистості впродовж життя; концептуально-методичні засади забезпечення якості художньо-педагогічного супроводу культурного зростання людини засобами мистецтва в освітньому процесі; методичні основи реалізації індивідуально-творчого підходу до викладання фахових дисциплін у закладах позашкільної та спеціалізованої мистецької освіти; дослідно-експериментальна робота молодих науковців та студентів з розробки та апробації творчих проектів особистісного зростання засобами мистецтва.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

ISBN 978-617-7823-05-5

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)

© Н.А.Сегеда, 2019

ЗМІСТ

Антоненко О. М. ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ (НА ПРИКЛАДІ ВПРОВАДЖЕННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЛІЦЕЮ №9 м. МЕЛІТОПОЛЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ).....	7
Багрій Т. Є. АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОГО МУЗИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА В КЛАСІ ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ	10
Борщ О. В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ У МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ХУДОЖНІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	13
Брежнєва С. Б. ВПЛИВ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПЕРЕДУМОВ НА РОЗВИТОК ЕТНОКОНФЕСІЙНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ МЕНОНІТІВ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ.....	16
Василенко Л. М. ПРИНЦИПИ ВОКАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	19
Верещагіна-Білявська О. Є. СУЧАСНА ДУХОВНА МУЗИКА У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА	22
Власенко Е. А. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНО ДОЦІЛЬНОЇ РЕПЕРТУАРНОЇ ПОЛІТИКИ У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	25
Вольська Ю. В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-СЦЕНІЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	28
Врубель Г. Ф. МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ	31
Глотова в. А. ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ СМАК ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ	35
Гончарова Н. А. ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	37
Громченко В. В. ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ МИТЦЯ	43

В умовах національно-культурної розбудови української держави саме з естетизацією освіти пов'язуємо перспективи гуманізації суспільства, утвердження духовних ідеалів та загальної культури вітчизняного соціуму. Відтак, відкриття навчальних закладів, у яких поєднана загальна середня та мистецька освіта, вважаємо актуальним для сучасної системи освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дем'янчук О. Н. Педагогічні основи формування художньо-естетичних інтересів школярів : навчально-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 64 с.
2. Джола Д. М., Щербо А. Б. Теорія і методика естетичного виховання школярів : навчально-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1998. 392 с.
3. Масол Л. Школа культури виховує людину, яка мислить і прагне творити. Початкова школа. 2001. № 4. С. 42–45.
4. Рудницька О. Інтегративні зв'язки у викладанні предметів художньо-естетичного циклу. Початкова школа. 2001. № 5. С. 40–43.
5. Скребець Н. С. Естетичне виховання учнів в умовах відродження української національної культури. Позакласний час. 1999. №9. С.25–29.
6. Ши Цзюнь-бо. Методика формування мистецької компетентності майбутніх учителів музики в процесі фортепіанної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Кив, 2007. 22 с.

Т.Є.Багрій

викладач кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОГО МУЗИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА В КЛАСІ ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Анотація. У тезах висвітлено питання активізації самостійного музичного мислення для особистісного та професійно-творчого розвитку майбутнього педагога-музиканта.

Ключові слова: педагог-музикант, самостійне музичне мислення, виконавська діяльність, навчально-творча діяльність.

ACTIVIZATION OF INDEPENDENT MUSICAL THINKING OF THE FUTURE EDUCATION MUSICIAN IN THE CLASS CHOIR DIRECTION

Annotation. Theses cover the issue of activating independent musical thinking for the personal and professional and creative development of a future music teacher.

Key words: music teacher, independent musical thinking, performing activity, educational and creative activity.

Розвиток сучасної освіти характеризується підвищеною увагою до внутрішнього потенціалу особистості. Удосконалення якості освіти спрямоване на підготовку ініціативних фахівців, здатних самостійно вирішувати складні професійно-творчі завдання.

Центральним феноменом музичної діяльності є музичне мислення. Поняття “музичне мислення” широко використовується науковцями у філософських, музикознавчих і, зокрема, психолого-педагогічних працях. У психологічних дослідженнях музичне мислення розглядається як реальна психічна діяльність, за допомогою якої особистість залучається до музичного мистецтва, осягає зміст закладених музичних цінностей. У сучасних психолого-дидактичних дослідженнях науковцями доведено, що самостійність мисленнєвих операцій є однією з передумов успішного оволодіння знаннями, уміннями, навичками.

Сьогодні, на жаль, рівень підготовки вчителя музичного мистецтва не завжди відповідає вимогам часу. Музично-теоретична та виконавська підготовка не в повній мірі відповідають сучасним вимогам. Випускники не володіють достатніми навичками організації процесу вивчення музичного твору і, як наслідок цього, – виконання твору не відтворює задум композитора. Це свідчить про актуальність проблеми розвитку в майбутнього педагога-музиканта самостійного музичного мислення.

Майбутній педагог-музикант, готуючи себе до професійної діяльності, повинен оволодіти необхідними навичками музичної діяльності, розвивати в собі різні аспекти музичного мислення. Активізація музичного мислення є опорою його переконань, поглядів, художнього смаку і виражається в майстерності інтерпретації - умінні індивідуальної розробки, власного підходу в концепції виконання хорового твору. Підготовка диригента передбачає оволодіння всім комплексом виконавських засобів виразності, а не зводиться до суто технічної диригентської техніки.

Активізація самостійного музичного мислення сприяє стабільності розвитку інтелекта, формує такі якості, які дають можливість засвоювати музичну інформацію, яка постійно поповнюється.

Навчально-творча діяльність у класі хорового диригування передбачає знайомство з хоровою літературою різних стилів та національних шкіл, розвиток навичок самостійної роботи над хоровим твором, удосконалення технічних прийомів диригування. Велика увага під час навчання приділяється розвитку здібностей для самостійного вирішення художньо-творчих завдань. Індивідуальні заняття в класі хорового диригування передбачають розвиток у студента самостійного пізнання музики з опорою на її специфічні закономірності і виявлення особистісного відношення. Вирішення цих завдань можливо лише за

умови активного відношення до навчального процесу, яке виявляється в зосередженні майбутнього педагога-музиканта на образно-художньому змісті музики, на її музично-виразних засобах.

Творча самостійність майбутнього педагога-музиканта виявляється в особистісному ставленні до емоційно-образного змісту хорового твору, у самостійному пошуку художньо-образних засобів в передачі задуму композитора, в оригінальності інтерпретації, вирішенні художньо-виконавських завдань.

Використання різних форм роботи на індивідуальних заняттях у класі хорового диригування сприяє активізації самостійного мислення студентів. Вивчення шкільного репертуару спонукає студента до практичного застосування таких навичок, як читання з аркуша, транспонування, адже в школі часто доводиться змінювати тональність залежно від індивідуальних вокальних навичок школярів; підбір і гра на слух – програмні пісні пропонуються без акомпанементу. Оволодіваючи такими навичками, студент підвищує свою майстерність.

О.Є.Ткачова в науковому дослідженні зазначає, що для розвитку музичного мислення необхідні певні педагогічні умови, а саме:

- навчальний процес повинен здійснюватися в рамках технології критичного мислення, діалогової взаємодії;
- ціннісні інтегративні основи дії музичного, мовного та образотворчого мистецтва є фактором формування духовної культури особистості [2].

Структура творчої самостійності студентів містить компоненти, які взаємопов'язані між собою, а саме:

- мотиваційний, який виявляється в творчому спрямуванні на самостійний пошук художньо-виразних засобів музичного твору, зацікавленості в удосконаленні професійно-виконавської діяльності;
- креативний, який визначається здатністю до виявлення індивідуальності, оригінальності в процесі інтерпретації хорового твору, творчої активності у вирішенні художньо-виконавських завдань;
- операційний, який полягає у творчому використанні студентом способів художньо-образного інтонування твору, який вивчається, здатності самостійно їх відбирати з врахуванням змісту твору, аналізувати результати виконання і знаходити шляхи та способи вирішення проблем, які виникають [1].

Для майбутнього педагога-музиканта розвиток самостійного музичного мислення має велике значення в подальшій творчій діяльності. Практикою доведено, що активізація самостійного музичного мислення сприяє інтелектуальному розвитку, дає повноцінні результати професійного зростання особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1.Дмитриенко Т.И. Формирование творческой самостоятельности студентов-исполнителей в процессе обучения в вузе: автореферат дис.

... кандидата педагогических наук: 13.00.02 / Дмитриенко Татьяна Ивановна. - Краснодар, 2009.- 23 с.

2.Ткачева Е.Е. Музыкальное мышление – способ формирования личности учащихся // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена No 51., СПб.: Российский государственный педагогический университет им. А. И. Герцена, 2008. –С. 302-308.

О.В.Борщ

викладач Комунальний заклад
“Мелітопольське училище культури”
Запорізької обласної ради

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ У МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ХУДОЖНІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. У тезах порушується питання про основи формування та засвоєння понятійно-термінологічного апарату студентами в процесі навчання дисципліни “Історія образотворчого мистецтва”, акцентується увага на методиці засвоєння таких понять та перспективах використання в практичній діяльності.

Ключові слова: поняття, термін, формування понять, навчання, професійна підготовка.

Annotation. The thesis deals with the topic of forming and mastering of conceptual and terminological apparatus by students in the process of learning the discipline «History of Fine art», emphasizes the method of forming of such professional terminology and prospects of use in practice.

Key words: concept, a term, forming of concepts, learning, professional training.

При формуванні освітніх програм підготовки молодшого спеціаліста для спеціальностей художнього напрямку, очікувані результати полягають в оволодінні практичними навичками створення зразків різних видів мистецтва, методичними основами в роботі в аматорських колективах, оволодіння комп'ютерними технологіями, демонстрація професійної та педагогічної етики, здатності до професійного спілкування, застосування фахової термінології.

Будь-яка наука апелює сформованим на певному досвіді спеціальним термінологічним словником, який базується на окремих семіотичних системах. Оволодіння науковими поняттями є частиною опанування необхідних знань, які засвоюються поступово, виявляються через здатність аналізу дійсності і вміння застосовувати їх на практиці.

Проблема формування та засвоєння різних видів понять ґрунтується на засадах двох наук – педагогіки і психології, яка висвітлювалася в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників:

Наукове видання

**ПЕДАГОГІКА МИСТЕЦТВА
ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(7-9 листопада 2019 року)

Підписано до друку 21.11.2019. Формат 60x84/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 10,23. Наклад 300 прим.
Зам. № 2966.

Видано та надруковано ФО-П Однорог Т.В.
72313, м. Мелітополь, вул. Героїв Сталінграда, За
Тел. (098) 243 96 51

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції від 29.01.2013 р. серія ДК № 4477